

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΥΛΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ – ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ουσιαστικά α' κλίσης

Παραδείγματα αρσενικών σε -ας και σε -ης

(θ. νε ανία)	(θ. Άτρεϊδα-)	(θ. στρατιωτά-)	(θ. ποιητά)
Ενικός αριθμός			
ον. ὁ νεανίας	Άτρεΐδης	στρατιώτης	ποιητής
γεν. τοῦ νεανίου	Άτρεΐδου	στρατιώτου	ποιητοῦ
δοτ. τῷ νεανίᾳ	Άτρεΐδῃ	στρατιώτῃ	ποιητῇ
αιτ. τὸν νεανίαν	Άτρεΐδην	στρατιώτην	ποιητὴν
κλ. (ὦ) νεανία	Άτρεΐδη	στρατιώτῃ	ποιητᾶ

Πληθυντικός αριθμός

ον. οἱ νεανία	Άτρεΐδαι	στρατιῶται	ποιηταί
γεν. τῶν νεανίων	Άτρεΐδῶν	στρατιωτῶν	ποιητῶν
δοτ. τοῖς νεανίαις	Άτρεΐδαίς	στρατιωταίς	ποιηταῖς
αιτ. τοὺς νεανίας	Άτρεΐδας	στρατιώτας	ποιητάς
κλ. (ὦ) νεανία	Άτρεΐδαι	στρατιῶται	ποιηταί

Ενικός αριθμός

ον. ἡ πολιτεία	στρατιᾶ	ἀλήθειᾶ	σφαῖρᾶ
γεν. τῆς πολιτείας	στρατιᾶς	ἀληθείας	σφαίρας
δοτ. τῇ πολιτείᾳ	στρατιᾷ	ἀληθείᾳ	σφαίρᾳ
αιτ. τὴν πολιτείαν	στρατιάν	ἀληθειάν	σφαῖρᾰν
κλ. (ὦ) πολιτεία	στρατιᾶ	ἀληθειᾶ	σφαῖρᾶ

Πληθυντικός αριθμός

ον. αἱ πολιτεῖαι	στρατιαί	ἀλήθειαι	σφαῖραι
------------------	----------	----------	---------

γ) Παραδείγματα θηλυκῶν σε ᾶ (γεν. -ης)

(θ. τραπέζᾶ-)	(θ. γλώσσᾶ-)	(θ. τραπέζᾶ)	(θ. γλώσσᾶ)
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
ον. ἡ τράπεζᾶ	γλώσσᾶ	αἱ τράπεζαι	γλώσσαι
γεν. τῆς τραπέζης	γλώσσης	τῶν τραπέζων	γλώσσων
δοτ. τῇ τραπέζῃ	γλώσσῃ	ταῖς τραπέζαις	γλώσσαις
αιτ. τὴν τράπεζᾰν	γλώσσᾰν	τάς τραπέζας	γλώσσας
κλ. (ὦ) τράπεζᾶ	γλώσσᾶ	(ὦ) τράπεζαι	γλώσσαι

δ) Παραδείγματα θηλυκῶν σε -η

(θ. κώμᾶ)	(θ. τιμᾶ-)	(θ. κώμᾶ-)	(θ. τιμᾶ-)
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
ον. ἡ κώμη	τιμῆ	αἱ κώμαι	τιμαί
γεν. τῆς κώμης	τιμῆς	τῶν κωμῶν	τιμῶν
δοτ. τῇ κώμῃ	τιμῇ	ταῖς κώμαις	τιμαῖς
αιτ. τὴν κώμην	τιμῆν	τάς κώμας	τιμάς
κλ. (ὦ) κώμη	τιμῆ	(ὦ) κώμαι	τιμαί

Ουσιαστικά β' κλίσης

α) Παραδείγματα αρσενικών και θηλυκῶν

(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ἀγρο-)	(θ. νησο-)	(θ. ὁδο-)
Ενικός αριθμός			
ον. ὁ ἀνθρωπος	ἀγρός	ἡ νῆσος	ὁδός
γεν. τοῦ ἀνθρώπου	ἀγροῦ	τῆς νήσου	ὁδοῦ
δοτ. τῷ ἀνθρώπῳ	ἀγρῷ	τῇ νήσῳ	ὁδῷ
αιτ. τὸν ἀνθρώπον	ἀγρόν	τὴν νῆσον	ὁδόν
κλ. (ὦ) ἀνθρωπε	ἀγρέ	(ὦ) νῆσε	ὁδέ

Πληθυντικός αριθμός

ον. οἱ ἀνθρωποι	ἀγροί	αἱ νῆσοι	ὁδοί
γεν. τῶν ἀνθρώπων	ἀγρῶν	τῶν νήσων	ὁδῶν
δοτ. τοῖς ἀνθρώποις	ἀγροῖς	ταῖς νήσοις	ὁδοῖς
αιτ. τοὺς ἀνθρώπους	ἀγρούς	τάς νήσους	ὁδοὺς
κλ. (ὦ) ἀνθρωποι	ἀγροί	(ὦ) νῆσοι	ὁδοί

Ενικός αριθμός

ον. τὸ μυστήριον	δώρον	φυτὸν	τὰ μυστήρια	δῶρα	φυτὰ
γεν. τοῦ μυστηρίου	δώρου	φυτοῦ	τῶν μυστηρίων	δώρων	φυτῶν
δοτ. τῷ μυστηρίῳ	δώρῳ	φυτῷ	τοῖς μυστηρίοις	δώροις	φυτοῖς
αιτ. τὸ μυστήριον	δώρον	φυτὸν	τὰ μυστήρια	δῶρα	φυτὰ
κλ. (ὦ) μυστήριον	δώρον	φυτὸν	(ὦ) μυστήρια	δῶρα	φυτὰ

Πληθυντικός αριθμός

Δευτερόκλιτα επίθετα

158. α) Τρικατάληκτα με 3 γένη (σε -ος, -η, -ον και -ος, -α, -ον)

(θ. σοφο-, σοφῆ-, σοφῶ-) (θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)

Ενικός αριθμός

ον. σοφός	σοφῆ	σοφὸν	δικαίος	δικαία	δικαίον
γεν. σοφοῦ	σοφῆς	σοφοῦ	δικαίου	δικαίας	δικαίου
δοτ. σοφῷ	σοφῇ	σοφῷ	δικαίῳ	δικαίᾳ	δικαίῳ
αιτ. σοφὸν	σοφῆν	σοφόν	δικαίον	δικαίαν	δικαίον
κλ. σοφῆ	σοφῆ	σοφόν	δικαίε	δικαία	δικαίον

Πληθυντικός αριθμός

ον. σοφοί	σοφαί	σοφά	δικαίοι	δικαίαι	δικαία
γεν. σοφῶν	σοφῶν	σοφῶν	δικαίων	δικαίων	δικαίων
δοτ. σοφοῖς	σοφαῖς	σοφοῖς	δικαίοις	δικαίαις	δικαίοις
αιτ. σοφοὺς	σοφὰς	σοφὰ	δικαίους	δικαίας	δικαία
κλ. σοφοί	σοφαί	σοφὰ	δικαίοι	δικαίαι	δικαία

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Ενικός αριθμός

	α' πρόσ.	β' πρόσ.	γ' πρόσ.
ον. ἐγώ	ἐγώ	σύ	—
γεν. ἐμοῦ, μου	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οἱ)
δοτ. ἐμοί, μοι	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἱ, οἱ
αιτ. ἐμέ, με	ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)

Πληθυντικός αριθμός

ον. ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
γεν. ἡμῶν	ὕμῶν	(σφῶν)
δοτ. ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι(ν)
αιτ. ἡμᾶς	ὕμᾶς	(σφᾶς)

Ενικός αριθμός

ον. οὗτος	αὕτη	τούτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν. τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	ταύτων	τούτων
δοτ. τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αιτ. τούτον	ταύτην	τούτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλ. (ὦ) οὗτος	(ὦ) αὕτη	—	—	—	—

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

			Ενικός αριθμός						Ενικός			Πληθυντικός			
ον.	ή	δύναμι-ς	πόλι-ς	ό	πέλεκυ-ς	τό	ἄστυ	ον.	ό	βασιλεῦ-ς	ον.	ό	γέρων	οί	γέροντ-ες
γεν.	τῆς	δυνάμε-ως	πόλε-ως	τοῦ	πελέκε-ως	τοῦ	ἄστε-ως	γεν.	τοῦ	βασιλέ-ως	γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν	γερόντ-ων
δοτ.	τῇ	δυνάμει	πόλει	τῷ	πελέκει	τῷ	ἄστει	δοτ.	τῷ	βασιλεῖ	δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς	γέρουσι (γέροντ-σι)
αιτ.	τήν	δύναμι-ν	πόλι-ν	τόν	πέλεκυ-ν	τό	ἄστυ	αιτ.	τόν	βασιλέ-α	αιτ.	τόν	γέροντ-α	τούς	γέροντ-ας
κλ.	(ᾧ)	δύναμι	πόλι	(ᾧ)	πέλεκυ	(ᾧ)	ἄστυ	κλ.	(ᾧ)	βασιλεῦ	κλ.	(ᾧ)	γέρον	(ᾧ)	γέροντ-ες

			Πληθυντικός αριθμός						Ενικός			Πληθυντικός		
ον.	αἱ	δυνάμεις	πόλεις	οἱ	πελέκεις	τά	ἄστυ	ον.	οἱ	βασιλεῖς	τό	κτῆμα	τά	κτήματ-α
γεν.	τῶν	δυνάμε-ων	πόλε-ων	τῶν	πελέκε-ων	τῶν	ἄστε-ων	γεν.	τῶν	βασιλέ-ων	τοῦ	κτῆματ-ος	τῶν	κτῆματ-ων
δοτ.	ταῖς	δυνάμε-σι(ν)	πόλε-σι(ν)	τοῖς	πελέκε-σι(ν)	τοῖς	ἄστε-σι(ν)	δοτ.	τοῖς	βασιλεῦ-σι(ν)	τῷ	κτῆματ-ι	τοῖς	κτῆμασι (ατ-σι)
αιτ.	τάς	δυνάμεις	πόλεις	τούς	πελέκεις	τά	ἄστυ	αιτ.	τούς	βασιλέ-ας	τό	κτῆμα	τά	κτῆματ-α
κλ.	(ᾧ)	δυνάμεις	πόλεις	(ᾧ)	πελέκεις	(ᾧ)	ἄστυ	κλ.	(ᾧ)	βασιλεῖς	(ᾧ)	κτῆμα	(ᾧ)	κτῆματ-α

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
τό	βέλοϛ	ἔδαφος	τά	βέλη	ἑδάφη
τοῦ	βέλουϛ	ἑδάφουϛ	τῶν	βελῶν	ἑδαφῶν
τῷ	βέλει	ἑδάφει	τοῖς	βέλεσι(ν)	ἑδάφεσι(ν)
τό	βέλοϛ	ἑδαφος	τά	βέλη	ἑδάφη
(ᾧ)	βέλοϛ	ἑδαφος	(ᾧ)	βέλη	ἑδάφη

ΕΠΙΘΕΤΑ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

			Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
βαθῦ-ς	βαθεῖα	βαθῦ	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντ-ες	πᾶσαι	πάντ-α
βαθέ-οϛ	βαθείας	βαθέ-οϛ	παντ-ὄς	πάσης	παντ-ὄς	πάντ-ων	πασῶν	πάντ-ων
βαθεῖ	βαθεία	βαθεῖ	παντ-ι	πάση	παντ-ι	πᾶσι	πάσαις	πᾶσι
βαθῦ-ν	βαθεῖαν	βαθῦ	πάντ-α	πᾶσαν	πᾶν	πάντ-ας	πάσας	πάντ-α
βαθῦ	βαθεῖα	βαθῦ	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντ-ες	πᾶσαι	πάντ-α

Πληθυντικός		
βαθεῖς	βαθεῖαι	βαθέ-α
βαθέ-ων	βαθειῶν	βαθέ-ων
βαθέ-σι	βαθείαις	βαθέ-σι
βαθεῖς	βαθείας	βαθέ-α
βαθεῖς	βαθεῖαι	βαθέ-α

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός					
ὁ ἢ	ἀληθῆς	τό	ἀληθῆς	οἱ αἱ	ἀληθεῖς	τά	ἀληθῆ	
τοῦ	τῆς	ἀληθοῦς	τοῦ	ἀληθοῦς	τῶν	ἀληθῶν	τῶν	ἀληθῶν
τῷ	τῇ	ἀληθεῖ	τῷ	ἀληθεῖ	τοῖς ταῖς	ἀληθεῖσι	τοῖς	ἀληθεῖσι
τόν	τήν	ἀληθῆ	τό	ἀληθῆς	τούς τὰς	ἀληθεῖς	τά	ἀληθῆ
(ᾧ)	ἀληθῆς	(ᾧ)	ἀληθῆς	(ᾧ)	ἀληθεῖς	(ᾧ)	ἀληθῆ	

Δυϊκός αριθμός (και για τα τρία γένη)

αιτ., κλ. ἀληθεῖ γεν., δοτ. ἀληθοῖν

			(θ. πλήρησ-)					
Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός					
ὁ ἢ	πλήρης	τό	πλήρες	οἱ αἱ	πλήρεις	τά	πλήρη	
τοῦ	τῆς	πλήρουϛ	τοῦ	πλήρουϛ	τῶν	πλήρων	τῶν	πλήρων
τῷ	τῇ	πλήρει	τῷ	πλήρει	τοῖς ταῖς	πλήρεσι	τοῖς	πλήρεσι
τόν	τήν	πλήρη	τό	πλήρες	τούς τὰς	πλήρεις	τά	πλήρη
(ᾧ)	πλήρες	(ᾧ)	πλήρες	(ᾧ)	πλήρεις	(ᾧ)	πλήρη	

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Ενικός αριθμός					Ενικός αριθμός				
αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.	
ὁς	ἡ	ὃ	ὄσπερ	ἤπερ	ὄπερ	ὄστις	ἤτις	ὄ,τι	
οὗ	ἧς	οὔ	οὔπερ	ἧσπερ	οὔπερ	οὔτινος και ὄτου	ἧστινος	οὔτινος και ὄτου	
ὧ	ἧ	ὧ	ὧπερ	ἧπερ	ὧπερ	ὧτινι και ὄτω	ἧτινι	ὧτινι και ὄτω	
ὄν	ἦν	ὄ	ὄνπερ	ἦνπερ	ὄπερ	ὄντινα	ἦντινα	ὄ,τι	

Πληθυντικός αριθμός					Πληθυντικός αριθμός				
αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.	οἷτινες	αἷτινες	ἄτινα ή ἄττα	
οἱ	αἱ	ἅ	οἴπερ	αἴπερ	ἅπερ	ὄντινων	ὄντινων	ὄντινων	
ὧν	ἄν	ὧν	ὄνπερ	ὄνπερ	ὄνπερ	οἴσισι(ν)	αἴσισι(ν)	οἴσισι(ν)	
οἷς	αἷς	οἷς	οἴσπερ	αἴσπερ	οἴσπερ	οὔσισινας	ἄσισινας	ἄτινα ή ἄττα	
οὓς	ἄς	ἅ	οὔσπερ	ἄσπερ	ἄπερ				

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

193. Τα μονολεκτικά παραθετικά των επιθέτων στην αρχαία ελληνική, όπως και στη νέα, σχηματίζονται κανονικά από το θετικό, αφού στο θέμα (του αρσεν. γένους) προστεθούν ορισμένες καταλήξεις που λέγονται **παραθετικές καταλήξεις**. Οι πιο συνηθισμένες παραθετικές καταλήξεις είναι:

για το συγκριτικό: **-τερος, -τέρα, -τερον**·

για το υπερθετικό: **-τατος, -τάτη, -τατον**.

Έτσι τα παραθετικά που σχηματίζονται με τις παραπάνω καταλήξεις είναι δευτερόκλιτα επίθετα, τρικατάκλιτα με τρία γένη. Π.χ.

πτωχός	(θ. πτωχο-)	συγκρ.	πτωχό-τερος,	πτωχο-τέρα,	πτωχό-τερον
		υπερθ.	πτωχό-τατος,	πτωχο-τάτη,	πτωχό-τατον
βαρύς	(θ. βαρυν-)	συγκρ.	βαρύ-τερος,	βαρυν-τέρα,	βαρύ-τερον
		υπερθ.	βαρύ-τατος,	βαρυν-τάτη,	βαρύ-τατον
ἀληθής	(θ. ἀληθεσ-)	συγκρ.	ἀληθέσ-τερος,	ἀληθεσ-τέρα,	ἀληθέσ-τερον
		υπερθ.	ἀληθέσ-τατος,	ἀληθεσ-τάτη,	ἀληθέσ-τατον
μέλας	(θ. μελαν-)	συγκρ.	μελάν-τερος,	μελαν-τέρα,	μελάν-τερον
		υπερθ.	μελάν-τατος,	μελαν-τάτη,	μελάν-τατον
χαρίεις	(θ. χαριετ-)	συγκρ.	χαριέσ-τερος,	χαριεσ-τέρα,	χαριέσ-τερον
(πβ. § 173 και § 70, 3)		υπερθ.	χαριέσ-τατος,	χαριεσ-τάτη,	χαριέσ-τατον
ἀχαρίς	(θ. ἀχαριτ-)	συγκρ.	ἀχαρίσ-τερος,	ἀχαρισ-τέρα,	ἀχαρίσ-τερον
(πβ. § 70, 3)		υπερθ.	ἀχαρίσ-τατος,	ἀχαρισ-τάτη,	ἀχαρίσ-τατον

λέγονται **ανόμαλα παραθετικά**. Τα επίθετα αυτά είναι:

Θετικό	Συγκριτικό	Υπερθετικό	(θέμα)
1. αἰσχρός	ὁ, ή αἰσχίον	τὸ αἰσχίον	αἰσχιστος (αἰσχ-, πβ. αἴσχ-ος)
2. ἐχθρός	ὁ, ή ἐχθίον και ομαλά	τὸ ἐχθίον ἐχθρό-τερος	ἐχθιστος (ἐχθ-, πβ. ἐχθ-ος = ἐχθρα) (ἐχθρο-)
3. ἠδός	ὁ, ή ἠδίον	τὸ ἠδίον	ἠδιστος (ἠδ-)
4. καλός	ὁ, ή καλλίον	τὸ κάλλιον	κάλλιστος (καλλ-, πβ. κάλλ-ος)
5. μέγας	ὁ, ή μείζων	τὸ μεῖζον	μέγιστος (μεγ-)
6. ῥάδιος	ὁ, ή ῥάϊον	τὸ ῥᾶϊον	ῥᾶιστος (ῥα-)
7. ταχύς	ὁ, ή θάττων	τὸ θάττων	τάχιστος (θαχ-)
8. ἀγαθός	ὁ, ή ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	ἄριστος (ἀμεν- και ἀρ-, πβ. ἀρ-ετή)
»	ὁ, ή βελτίον	τὸ βέλτιον	βέλπιστος (βελτ-)
»	ὁ, ή κρείττων	τὸ κρείττων	κράτιστος (κρετ-, κρατ-, πβ. κράτ-ος)
»	ὁ, ή λῶϊον	τὸ λῶϊον	λῶιστος (λω-)
9. κακός	ὁ, ή κακίον	τὸ κάκϊον	κάκιστος (κακ-)
»	ὁ, ή χείρων	τὸ χείρων	χείριστος (χερ-, χειρ-)
10. μακρός	—	μακρό-τερος	μακρό-τατος (ομαλά)
»	—	—	μήκιστος (μηκ-, πβ. μήκ-ος)
11. μικρός	—	μικρό-τερος	μικρό-τατος (ομαλά)
»	ὁ, ή ἐλάττων	τὸ ἐλαττων	ἐλάχιστος (ἐλαχ-)
»	ὁ, ή ἦττων	τὸ ἦττων	εἰρήρ. ἦκιστα (ἦκ-)
12. ὀλίγος	ὁ, ή μείων	τὸ μεῖϊον	ὀλίγιστος (με-, ὀλιγ-)
13. πολὺς	ὁ, ή πλείων	τὸ πλέϊον	πλείστος (πλε-)